

Příběh fotografie

11. ledna 1993 Joseph Papp Public Theatre na Manhattanu – newyorská kinopremiéra historického filmu Ivana Passera natáčeného v Rusku pro HBO *STALIN* (1992, USA/Maďarsko). Zleva: Vojtěch Jasný, Ivan Passer, Anne Passer (manželka IP), Jana Tříska (dcera JT) a Miloš Forman.

Historický význam fotografie spočívá ve společném zachycení trojice Jasný, Passer a Forman: ačkoli byli kolegy a přáteli již od šedesátých let, poté sdíleli exilový osud v USA a v záměstí setrvali i po převratu, společně se tam setkali jen výjimečně (natož za asistence fotoaparátu).

Obě fotografie vybral ze svého archivu
a opatřil texty

Jiří Voráč

Příběh fotografie

Fotografie vznikla v květnu 1983 v centru Basileje na Spiegelgasse při natáčení hraného debutu exilového filmaře Bernarda Šafaříka (nar. 1948 v Kutné Hoře) *PSÍ DOSTIHY* (HUNDERENNEN, 1983). Tento typicky exilový film vznikl jako nízkorozpočtový projekt, který satiricky reflektoval problematiku českého posrpnového exilu ve Švýcarsku. Podílela se na něm řada českých exulantů počínaje spoluscenáristou a spisovatelem Jaroslavem Vejvodou, který ve filmu i hrál stejně jako neherečka Nina Švábová nebo zpěvák Vlastimil Třešňák, přes profesionální herce Josefa Charváta a Pavla Landovského v titulních rolích nonkonformního malíře Alexandra Reka a protřelého podnikavce s firmou Drink and Drive Service Láďi Lapáka, až po střihačku Zuzanu Brejchovou a zvukaře Ivana Seiferta.

Fotografie zachycuje natáčení scény, v níž novozbohatlík Lapák potká někdejšího přítele, nyní zkrachovalého malíře Reka, na cizinecké policii a chce jej ohromit svojí novou firmou a současně získat jako levnou pracovní sílu pro odvoz opilců jejich vlastními auty.

Ústřední postavou fotografie je Pavel Landovský (čelem k objektivu), který dle svědectví režiséra činil známého německého kameramana Klause P. Webera (v baretu) a jeho asistenta Diona Mieskeho (v zákrytu za kamerou) poněkud nešťastnými: „Landovský dojížděl na natáčení z vídeňského Burgtheatru a vnášel do tvůrčí atmosféry týmu v poklidném Švýcarsku nepoznané vzrušení, neboť jeho nezkrotný temperament jej opakovaně přiváděl na jiné místo, než s kterým počítala pečlivě zaostřená kamera. Zády k objektivu (vlevo) stojím já a tiše se modlím, abychom to už konečně natočili, a to dřív, než nás zatknou. Stojíme totiž přímo před budovou obávané cizinecké policie. Za normálních okolností bychom měli mít k natáčení na ulici povolení, ale o to jsem raději ani neusiloval, měli jsme dost jiných starostí se zajištěním produkce. Nicméně nakonec jsme natáčeli i uvnitř budovy cizinecké policie, v noci – s povolením, a dokonce jsme získali neúprosné muže zákona coby herce a staty bez gáže“ (Bernard Šafařík v dopise Jiřímu Voráčovi 7. 4. 2008).

Fotografie tak dokumentuje nejen neobvyklé personální a produkční zázemí tohoto unikátního projektu, ale také paradoxní kontext zachyceného momentu, kdy cizinci natáčejí před sídlem cizinecké policie film, v němž kritizují tamní imigrační úřady.